

9. Спаська Є. Спогади про мого найсуворішого вчителя Данила Щербаківського // Наука і культура. Україна. Київ, 1990. Вип. 24. С. 272-286.

REFERENCES

1. Arkhivni naukovi fondy rukopysiv ta fonozapysiv Instytutu mystetstvoznavstva, folklorystyky ta etnologii im. M.T. Rylskoho NAN Ukrainy. F. 13 (Ernst F.L. (1891–1942). Od.zb. 13. Materialy pedahohichnoi roboty F. Ernsta v haluzi istorii ukrainskoho mystetstva. Plany, zavdannia, zvity, zaiavy, zamitky toshcho, 1923–1933 rr., 36 ark.

2. Ernst, F. (1923), «Ekspedytsii dlia studiiuvannia ukrainskoi starovyny» [Expeditions for studying Ukrainian antiquities], *Chervonyi shliakh [Red way]*, №8, pp. 282-284.

3. Ernst, F. (1923), «Studiiuvannia pam'iatok mystetstva m. Chernyhova» [Studying the art objects of Chernigov], *Chervonyi shliakh [Red way]*, №6-7, pp. 228-230.

4. Instytut rukopysiv Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho (IR NBUV). F. 33 (Maslov S.I.). Spr. 2169. Tsikl ekskursiy, 13.03.20-22 rr., 1 ark.

5. IR NBUV. F. I (Literaturni materialy). Spr. 26299. Protokol №118 torzhestvennogo Soveta AN USSR. 11 marta 1924 g. Po povodu doklada Krymskogo A.E. o deyatelnosti AN USSR za 5 let, dokladov o rabote vseh odelov, doklad Voychan B.P. «Vzaimootnoshenie mezhd teoreticheskoy naukoj i pratkikoj», 10 ark.

6. Naukovyi arkhiv Instytutu arkeologii Natsionalnoi Akademii nauk Ukrainy (NA IA NANU). F. 9 (Shcherbakivskiy D.M.). Spr. 79. Ekskursiia v Baryshpil Kyivskoho arkeologichnogo instytutu v 1924 r. (statti na temy: folklor, tsekhy, tserkvy, maliarstvo, pysanky, yevreiske kladovyshche, rizba po derevu, odizh, vyshyvka). Statti, napysani studentamy 1924 r. VI misiatsia, 53 ark.

7. NA IA NANU. F. 9 (Shcherbakivskiy D.M.). Spr. 135. Instytut Arkheologii – referaty slukhachiv Instytutu, 1923 r., 52 ark.

8. NA IA NANU. F. 9 (Shcherbakivskiy D.M.). Spr. 136. Instytut Arkheologii – referaty slukhachiv Instytutu, 1923-1924 rr., 62 ark.

9. Spaska, Ye. (1990), «Spohady pro moho naisuovorishoho vchytelia Danyla Shcherbakivskoho» [Memories of my harshest teacher Danylo Shcherbakivsky], *Nauka i kultura. Ukraina [Science and culture. Ukraine]*, Kyiv, vol. 24, pp. 272-286.

Stavytska A. Scientific and research activity of Kyiv Institute of archaeology.

The article describes the scientific expeditions of the staff and students of Kyiv Institute of archaeology, an educational and scientific institution, which was aimed at the development of archeology, archeology, history, library science, and the training of specialists for positions in archives, museums, libraries of public and private. The trips to Chernihiv, Kaniv, Pereiaslav, Nizhyn, Novgorod-Siversky, Boryspil are analyzed. Excursions to museums and various private collections were also held in Kyiv in order to inspect antiquities. It is considered that at first, before expeditions, scientists gave lectures on the topics of future travel, and then - they presented reports, which announced the results of the work. It was concluded that the purpose of scientific expeditions was to comprehensively study the monuments of antiquity and art and publish the results of scientific research on the actual problems of archeology, history and art.

Key words: Kyiv Institute of archaeology, expeditions, antiquities and arts, research excursions, excursions and visits.

Одержано 12.02.2018.

УДК 791.229.2+791-028.42](477) «192» (091)

*Людмила Хмельницька
(Переяслав-Хмельницький)*

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ХРОНІКАЛЬНО-ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ТА НАУКОВОГО КІНО В УКРАЇНІ У 20-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті, на основі комплексу залучених джерел та літератури, здійснена спроба дослідити процес становлення та розвитку хронікально-документального та наукового кіно в Україні у 20-х рр. ХХ ст. Аналізується вплив вітчизняного хронікально-документального та наукового кінематографу

на формування естетичної традиції та мистецької культури в українському суспільстві 20-х рр. ХХ ст. Простежується національний колорит українського кінематографу перших десятиліть ХХ ст. та його зв'язок з європейською кінематографічною традицією. Опрацювання різного виду джерел, наукової літератури та використана наукова методика дозволили дослідити процес формування основних рис українського хронікально-документального та наукового кіно та його вплив на подальшу долю вітчизняного кінематографу.

Ці положення мають методологічне значення для дослідження як стильових трансформаційних процесів у галузі кіно-мистецтва загалом, так і окремих його напрямків, як то хронікально-документального та наукового кіно. Стаття написана у руслі сучасних підходів до аналізу джерел та літератури і базується на засадах історизму, об'єктивності, системності, плюралізму.

Ключові слова: *хронікально-документальне кіно, наукове кіно, кінематограф, мистецтво, репортажний фільм.*

Наукові дослідження процесу становлення та розвитку українського кінематографу початку ХХ ст., як приклад відображення соціальних реалій у мистецько-художній формі ретрансляції, належать до актуальних проблем не лише мистецтвознавства, культурології, а й історичної галузі. Сучасна українська історична думка з цього приводу аналізує етапи зародження, становлення та розвитку вітчизняного кінематографу з позицій системності; однією з концептуальних ознак є наявність на ранніх етапах генезу хронікально-документального та наукового кіно.

Попри актуальність теми дослідження історії становлення вітчизняного кінематографу, слід зазначити відсутність у сучасному науковому доробку комплексних досліджень, що інтерпретували б процес розвитку хронікально-документального та наукового кіно, за виключенням фрагментарних розвідок С. Безклубенка [1; 2], Б. Береста [3], Л. Брюховецької [4], Л. Госейка [5], А. Жукова [6], І. Забавіної [7], І. Корнієнка [8], В. Миславського [9], А. Мочарка [10] та інших.

Українське радянське кіно починалося з хронічки. Саме хроніка, поряд з таким найбільш оперативними видами художньої творчості, як плакат, документальна фотографія, стала пропагандистом нового радянського суспільного ладу і впливовим агітатором серед широких верств.

Величезні пропагандистські можливості кінохроніки неодноразово відзначав і В. Ленін. На його думку «виробництво нових фільмів, пройнятих комуністичними ідеями, які відбивають радянську дійсність, треба починати з хронічки» [6, с.172]. Революційна хроніка стала кінолітописом Радянської України, що захищала новий суспільний лад, фіксує події і факти революції та громадянської війни.

Українська радянська хроніка розвивалась, використовуючи технічну базу і професійний досвід дореволюційного кіно. Щоправда, дореволюційна кінохроніка не могла мати таких розвинутих реалістичних традицій, як скажімо, дореволюційна публіцистика та інші оперативні жанри мистецтва, її призначенням була здебільшого зйомка так званих придворно-офіційних подій, фактів сенсаційного характеру. Так, в дореволюційному кіно було дві основні форми хронічки – кіножурнал і репортажний фільм про певну подію. Вони переважали й на початковому етапі становлення українського радянського кіно.

Революційну хроніку відзначає політична цілеспрямованість, вагомий суспільний зміст, вона відкрила нового героя – народні маси, людину праці. Віддані справі революції оператори знімали мітинги на заводах, комуністичні суботники, бойові дії Червоної Армії та ін. Хронікальні сюжети демонструвалися в кінотеатрах, а також на міських вулицях та площах і сприймалися народом з величезним інтересом. Хронікальні кадри революційних подій 1918 р. були початком кінолітопису Радянської України. Не всі хронікальні кадри, зняті в перші роки Радянської влади, дійшли до наших днів, а ті, що дбайливо зберігаються в Центральному Державному архіві кінофото-документів СРСР, у відповідному республіканському архіві, є надзвичайно цінним матеріалом, що передає революційний пафос у тяжкий час боротьби за владу Рад.

Перші спроби планомірних кінозйомок важливих фактів і подій у житті країни пов'язані

з утворенням радянських кіноорганізацій на Україні, зокрема Всеукраїнського кінокомітету. Одним з перших керівників відділу кінохроніки був М. Кольцов – досвідчений на той час журналіст, організаційна робота якого сприяла розгортанню планомірних документальних зйомок. Хронікальні зйомки проводили також кіносекції політвідділів дивізій Південно-Західного фронту, Бюро української преси (БУП) [6, с.181].

Народний комісаріат пропаганди, кіногрупи агітпоїздів, агітпароплавів, кінокомітети й політвідділи частин Червоної Армії широко використовували кінохроніку в агітаційно-пропагандистській роботі, що проходила під гаслом «Комунисти – в народні маси!» [6, с.183]. Ці перші кроки радянського кіномистецтва мали пропагандистське значення.

У лютому 1919 р. відділ кінохроніки Всеукраїнського кінокомітету випустив перший на Україні кіножурнал («Живий журнал»), який розповідав про події суспільного й політичного життя республіки. Кіносекція Київського окружного військкомату у березні 1919 р. починає випуск кінохроніки «Червона зірка». Виходили також хронікальні нариси «Кіногалерея діячів революції». Використовуючи досвід партійної преси, кіножурналісти в умовах громадянської війни намагалися відбивати в хронікальних сюжетах революційні перетворення в республіці [6, с.184].

Знімаючи бойові дії Червоної Армії, кінооператори, крім зйомок проводили велику агітаційно-пропагандистську і освітню роботу серед населення. Так, влітку 1919 р. одна з кінобригад здійснила рейд по придніпровських селах, влаштовувала політичні мітинги. За два місяці рейду було організовано 55 кіносеансів [6, с.185]. Такі рейди сприяли активізації боротьби проти так званих антибільшовицьких банд, виникненню в селах комуністичних осередків.

Хронікальні стрічки того часу – «Вручення М.І. Калініним ордена Червоного Прапора Першій Кінній Армії», «Парад військ і демонстрація 1 Травня у Києві», «Бойові подвиги 41 дивізії в боротьбі з інтервенцією та контрреволюцією», «Діячі соціалістичної революції на Україні», «Взяття Одеси частинами Червоної Армії» та ін. – відображали події, якими жила країна [7, с.54].

Кіножурналісти фіксували на плівці перші кроки соціалістичної держави. І щоб не знімав оператор – атакую червоногвардійців, мітинг, дітей в ідальні дитячого будинку, перебування на Україні делегатів III Інтернаціоналу, рейси агітпоїздів і агітпароплавів, – це були кадри, які передавали характерні ознаки часу, фіксували образи тих, хто боровся за ідеали революції.

Значний вплив на розвиток українського радянського документального кіно мав останній фільм, створений Дзигою Вертовим на Україні, – «Симфонія Донбасу» (оператор Б. Цейтлін), перший радянський звуковий документальний фільм. Фільм присвячено трудівникам Донбасу. Д. Вертов, пропагуючи засобами кінопубліцистики нове в житті країни, прагнув відобразити це на екрані; музичний супровід, «голос індустріалізації» він вважав одним із важливих компонентів втілення свого задуму. Картиною «Симфонія Донбасу» було вписано нову сторінку в історію радянського документального кіно. Фільм складається з кількох епізодів, об'єднаних соціально-політичними темами. В першому епізоді розкривається тема протиставлення старого і нового. Церковний передзвін, ікони – старий, відживаючий світ. Комсомольський марш. Церква перетворюється на клуб робітничої молоді – з'являється нова тема – нового життя [7, с.63].

У фільмі «Симфонія Донбасу» Дзига Вертов вперше використовує синхронно записані голоси героїв, документальну фонограму для більш переконливого, життєво вірогідного відтворення образів людини праці, будівника соціалізму. Творче, новаторське використання звуку підтверджує ряд епізодів: кадри святкової демонстрації режисер озвучив фонограмою натуральних виробничих шумів, а кадри шахт і заводів – святковими звуками демонстрації [7, с.67]. На жаль, стрічка не отримала належної підтримки з боку критики. Проте робота Дзиги Вертова в Україні позитивно позначилась на розвитку українського документального кіно, вона збагатила самого режисера на шляху його пошуків у сфері образної кінопубліцистики.

Зняті Дзигою Вертовим в Україні фільми стали помітним явищем у світовій прогресивній кінодокументалістиці. Так, після перегляду «Симфонії Донбасу» в листопаді

1931 р. у Лондоні Чарі Чаплін сказав: «Я ніколи не міг собі уявити, що ці індустріальні звуки можна так організувати, щоб вони здавались прекрасними. Я вважаю фільм «Ентузіазм» однією з найбільш хвилюючих симфоній, які я коли-небудь чув. Містер Дзига Вертов – музикант. Професори повинні у нього вчитися, а не сперечатися з ним» [8, с.162].

1920-ті рр. для українського документального кіно були роками становлення і творчих пошуків. Від фіксації на кіноплівку важливих фактів і подій громадянської війни та відбудови народного господарства, радянські кіножурналісти переходять до осмислення життєвих явищ, створюючи фільми на актуальні публіцистичні теми. Цей процес відбувався у складних умовах формування методу соціалістичного реалізму, в атмосфері гострих дискусій про призначення мистецтва в епоху соціалістичного будівництва.

Активний процес розвитку українського документального кіно в 20-ті рр. підготував і його майбутні надбання: на початку третього десятиліття кінопубліцистика піднімає й розв'язує актуальні суспільно-політичні теми, створює образ нової дійсності. У справі популяризації наукових, технічних і суспільних знань, виховання нової свідомості, моралі велика роль належала науковому фільму, який розвивався разом з усіма іншими видами кіно.

Як масовий наочний засіб наукового пізнання, популяризації та пропаганди, освіти кінематограф використовувався для розв'язання завдань культурного будівництва уже в перші роки радянської влади. У резолюції VIII з'їзду РКП(б) кінематограф розглядався як один з найважливіших засобів комуністичної пропаганди і культурно-освітньої роботи, зокрема на селі [8, с.174].

Одним з перших організаційних заходів Всеукраїнського кіно-комітету було проведення обліку наукових, культурно-освітніх і видових стрічок з питань техніки, сільського господарства, географії, етнографії, історії тощо. Чимало таких картин довелося ревізувати не лише у приватних прокатних конторах, а й у власників бібліотек, крамниць. Усі ці стрічки потім увійшли до фільмофонду кінокомітету і широко використовувались у пропагандистській та культурно-освітній роботі [8, с.176].

У кінотеатрах почали втілювати в життя вказівку В.І. Леніна про обов'язкове співвідношення в сеансах художніх, науково-популярних і документальних стрічок. Відкриваються спеціальні «показові» кінотеатри, що виконували культурно-освітні функції. Спочатку вони з'явилися в Харкові, потім – у Чернігові, Києві, Одесі. В Києві вперше влаштовуються культпоходи на науково-освітні сеанси. Нерідко під час перегляду лектори пояснювали зміст, окремі незрозумілі наукові терміни тощо [3, с.69]. На початку 20-х рр. при Одеській кінофабриці створюється лекторське бюро, до роботи в якому залучаються спеціалісти для читання лекцій в кінотеатрах, де демонструвалися наукові стрічки [3, с.73].

На допомогу лекторам, пропагандистам, агітаторам в Україні розроблялися спеціальні інструктивно-методичні посібники. Вони містили в собі поради щодо використання кінематографа як наочного підручника з усіх загальноосвітніх та спеціальних предметів, як літературно-художнього альманаху для всіх, починаючи від неписьменного до освіченого включно [3, с.78].

Значну роль відігравали пересувні кіноустановки. Для науково-технічної пропаганди використовувалися агітпоїзди, обладнані відповідним чином фургони, пароплави, баржі, трамваї. Програми складалися з урахуванням аудиторії і, як правило, включали популяризаторські стрічки. Ось, наприклад, програма, яку показували в Овручі делегатам з'їзду комнезамів: «Трудова комуна», «Приготування корму для худоби», «Розкриття мощей Тихона Задонського» [3, с.82]. Нерідко після перегляду виникали мітинги, дискусії, бесіди. Активну участь у них разом з громадськими діячами брали відомі вчені (О.В. Палладін, О.І. Білецький та ін.) [3, с.84]. Часто можна було бачити такі афіші-заклики культурно-освітніх кінотеатрів: «Громадяни робітники і селянин! Сьогодні демонструватимуться картини революційного і наукового змісту. Приходьте – навчайтеся». Навчалися грамоти в школах, бібліотеках, читальнях, клубах, створених на базі «показових» кінотеатрів [3, с.89].

Широку популярність здобули народні кіноуніверситети, які існували на громадських засадах. Особливо великим успіхом користувалися лекції, присвячені науковим проблемам.

Такі кінофіковані лекції відбувалися за спеціальними програмами, про їх тематику повідомлялося через пресу.

Поряд із використанням стрічок, які пощастило зібрати до фільмофонду, українські кіномитці приступили до створення нових картин, що мали популяризувати досягнення радянської науки і культури. Доцільно згадати агітфільми наукової тематики. Вони висвітлювали питання історії революційного робітничого руху, допомагали в санітарно-освітній роботі по ознайомленню з основами медичної профілактики і соціальної гігієни.

Деякі з них являли собою своєрідні тези кінолекцій чи кінодоповідей. Так, за сценарієм лікаря М.Бака режисер Л.Замковий ставить кінофільм «Жертви підвалу» (1919), який мав допомогти у боротьбі з туберкульозом [9, с.112].

Санітарно-освітні функції виконувала й картина «Азіатська гостя» режисера М. Вернера, випущена на екрани влітку 1919 р. і присвячена профілактиці холерних захворювань. Ряд фільмів зняв режисер А. Лундін, серед яких – картина про запобігання захворювання на тиф, кілька антирелігійних стрічок [9, с.116].

Нерідко фільми закінчувалися відповідними закличками. Такі кінцівки були не лише логічно пов'язані зі змістом картини і впливали з нього – вони сприймалися як безпосереднє звернення героїв фільму до глядачів. Іноді після показу фільмів виникали бесіди й мітинги. Випуск наукових фільмів налагоджували спеціально утворені при кінокомітетах відділи наукової зйомки. Було випущено ряд стрічок про особливості різних галузей сільського господарства, про впровадження у практику нових машин. З часом тематика наукових фільмів стає дедалі різноманітнішою, зміст більш глибоким, екран – багатшим на зображально-виражальні засоби, які в науковому кіно вже починають набувати своєї специфіки.

Науково-популярні фільми, створені українськими кіномитцями, все частіше виходять на всесоюзний екран. Широко відомими стають нарис автора-оператора Б.Цейтліна «Олівець», в якому розповідалося про Московську фабрику паперових виробів, а також його оборонні фільми. Набув популярності й фільм «УЧХ» («Український Червоний Хрест»). Відбувається і взаємообмін фільмами різних республік. На екранах України демонструються стрічки виробництва «Радкіно» – «Загадка життя», «До берегів Тихого океану», «Бджільництво», «Дошкільне виховання», «Лісові люди», грузинський фільм «Сіль Сванетії»; узбецькі – «Бавовництво в Голодному степу», «Тропічні хвороби», таджицькі – «Поради стрільцеві», «Від бавовни до тканини» [2, с.62].

Українські творці науково-популярного кіно спілкувалися з митцями зарубіжних кіноорганізацій. Картини «Комуна», «Лісосплав», «Бджільництво», «Українська Шампань» були рекомендовані для показу на міжнародних виставках, серед них і культурфільм «Асканія-Нова» (сценарій Г. Тасіна, оператор І. Лозієв), який був премійований на весняній (травневій) виставці 1925 р. в Парижі [2, с.74]. Творчо використовуючи досвід ігрового та документального кінематографа, наукове кіно відіграло вагомий роль у справі освіти.

Отже, український кінематограф початку ХХ ст. пройшов складний шлях становлення в умовах нових історичних реалій, що диктували свої «мистецькі умови» возвеличення радянського ладу та формування радянського світогляду. Попри політичну заангажованість кіномистецтва, цей жанр успішно розвивався, вбираючи в себе кращі досягнення світового кінематографу, даруючи світу і мистецтву корифеїв та їхні кіношедеври, що стали тим підмурком, на якому згодом буде розвиватись, видозмінюватись, жанрово множитись українське кіно, розширюючи проблемно-тематичні горизонти екрану.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

- 1.Безклубенко С. Д. Кіномистецтво та політика: крит. іст.-теорет. нарис. Київ: Наук. думка, 1995. 430 с.
- 2.Безклубенко С. Українське кіно: начерк історії. Київ: Альтерпрес, 2004. 236 с.
- 3.Безклубенко С. Українське кіно: начерк історії. Київ: Альтерпрес, 2004. 236 с.
- 4.Берест Б. Історія Українського кіно: монографія. Нью-Йорк: НТШ, 1962. 272 с.
- 5.Брюховецька Л. Історія українського кіно. П'ять років із ста. // Мистецтвознавство України. Академія мистецтв України. Київ. 2001. Вип. 2. С.255-268.
- 6.Госейко Любомир. Історія українського кінематографа. 1896 - 1995 / Пер. із франц. Київ:

KINO-КОЛО, 2005. 464 с.

7. Жукова А.Є., Журов Г.В. Українське Радянське кіномистецтво. Київ: Видавництво Академії Наук Української РСР, 1959. 372 с.

8. Зубавіна І. Б. Кінематограф України: тенденції, фільми, постаті: монографія. Київ: Фенікс, 2007. 296 с.

9. Корнієнко І.С. Українське Радянське кіномистецтво 1917-1929. Київ: Видавництво Академії Наук Української РСР, 1959. 215 с.

10. Миславський В. Н. Кінословник: Терміни, визначення, жаргонізми. Харків: Світло, 2007. 328 с.

11. Мочарко А. В. Висвітлення проблем культурно-мистецького життя в УСРР у 20-х рр. ХХ ст. в періодичній пресі (в часописах «Кіно» і «Кіногазета») // Культура і мистецтво у сучасному світі: зб. наук. пр. Київ, 2004. Вип. 5. С.70-79.

12. Роміцин А.А. Українське Радянське кіномистецтво // Видавництво Академії Наук Української РСР. Київ, 1959. 322 с.

13. Шупик О. Б. Становлення українського радянського кінознавства: монографія. Київ: Наук. думка, 1977. 128 с.

REFERENCES

1. Bezklubenko, S.D. (1995), Kinomystecztvo ta polityka: kryt. ist. - teoret. narys, Nauk. dumka, Kyiv, 430 s.

2. Bezklubenko, S. (2004), Ukrayinske kino: nacherk istoriyi, Alterpres, Kyiv, 236 s.

3. Berest, B. (1962), Istoriya Ukrayinskogo kina: monografiya, NTSh, Nyu-Jork, 272 s.

4. Bryuxoveczka, L. (2001), Istoriya ukrayinskogo kino. Pyat rokov iz sta. Mystecztvoznavstvo Ukrayiny, Akademiya mystecztv Ukrayiny, Kyiv, Vyp. 2, S. 255 - 268.

5. (2005), Gosejko Lyubomyr. Istoriya ukrayinskogo kinematografa. 1896 - 1995 / Per. iz francz, KINO-KOLO, Kyiv, 464 s.

6. Zhukova, A.Ye. & Zhurov, G.V. (1959), Ukrayinske Radyanske kinomystecztvo, Kyiv: Vydavnyctvo Akademiyi Nauk Ukrayinskoyi RSR, 1959. 372 s.

7. Zubavina I. B. Kinematograf Ukrayiny: tendenciya, filmy, postati: monografiya, Feniks, Kyiv, 296 s.

8. Korniyenko, I.S. (1959), Ukrayinske Radyanske kinomystecztvo 1917-1929, Vydavnyctvo Akademiyi Nauk Ukrayinskoyi RSR, Kyiv, 215 s.

9. Myslavskij, V.N. (2007), Kinoslovnyk: Terminy, vyznachennya, zhargonizmy, Svitlo, Xarkiv, 328 s.

10. Mocharko, A.V. (2004), Vysvitlennya problem kulturno-mysteczkogo zhyttya v USRR u 20-x pp. XX st. v periodychnij presi (v chasopysax «Kino» i «Kinogazeta»), Kultura i mystecztvo u suchasnomu sviti: zb. nauk. pr., Kyiv, Vyp. 5, S. 70 - 79.

11. Romicyn, A.A. (1959), Ukrayinske Radyanske kinomystecztvo, Vydavnyctvo Akademiyi Nauk Ukrayinskoyi RSR, Kyiv, 322 s.

12. Shupyk, O.B. (1977), Stanovlennya ukrayinskogo radyanskogo kinoznavstva: monografiya, Nauk. dumka, Kyiv, 128 s.

Khmelnyska L. Becoming and development of the chronicle-documentary and scientific cinema in Ukraine in 20th of XX century.

In the article, on the basis of complex of the attracted sources and literature, an attempt to investigate becoming and development of the chronicle-documentary and scientific cinema in Ukraine in 20th of XX century is carried out. Influence of the home chronicle-documentary and scientific cinema is analysed on forming of aesthetic tradition and artistic culture in Ukrainian society of 20th of XX century. The national colour of the Ukrainian cinema of the first decades of XX century and his connection is traced with espondeïckoy by cinematographic tradition. Working of different type of sources, scientific literature and the used scientific methodology allowed to investigate the process of forming of basic lines of the Ukrainian chronicle-documentary and scientific cinema and his influence on the further fate of the home cinema.

These positions have a methodological value for research of both stylish transformation processes in industry of cinema-art on the whole and his separate directions, as that the chronicle-documentary and scientific cinema. The article is written in the river-bed of the modern going near the analysis of sources and literature and is based on principles of historical method, objectivity, system, pluralism.

Keywords: *chronicle-documentary cinema, scientific cinema, cinema, art, reporting film.*

Одержано 07.03.2018.